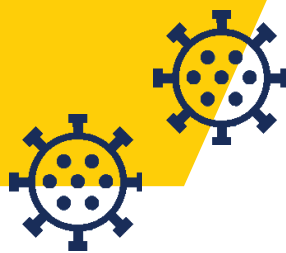

Welbevinden, leefstijl en 'coronagedrag' in regio Gelderland-Zuid

Om beter te begrijpen hoe mensen denken over de Coronamaatregelen, wat hun drijfveren zijn om zich hier aan te houden en wat de impact op mensen is, voeren het RIVM en GGD GHOR Nederland in samenwerking met de regionale GGD'en een groot onderzoek uit. Het onderzoek gaat over hoe het fysiek, mentaal en sociaal met de mensen gaat in dit coronatijdperk, wat ze vinden van de gedragsmaatregelen van de overheid en of ze zich eraan houden.

OPZET VAN HET ONDERZOEK

Het onderzoek naar welbevinden en gedrag rondom de corona-uitbraak door het RIVM en de GGD'en vond plaats in de vorm van een panelstudie. Een uitnodiging om een online vragenlijst in te vullen is in de periode van 18 t/m 24 april 2020 verstuurd aan GGD-, gemeente- en regiopanelen in Nederland. Ook is de vragenlijst uitgezet via sociale media.

Er deden 3.107 mensen van 17 jaar en ouder mee aan het onderzoek, in heel Nederland vulden bijna 90.000 mensen de vragenlijst in. Er zijn onder de paneldeelnemers in onze regio meer vrouwen (68%) als in de bevolking en minder mensen van 17 tot 40 jaar (25%). Ook deden er meer mensen met een hoog opleidingsniveau (61%) mee en veel minder mensen die niet geboren zijn in Nederland (4%).

Van de deelnemers woont 12% alleen en woont 76% met een partner (en met kinderen). Twee derde (67%) heeft betaald werk of is ZZP'er, 23% is met pensioen en 2% is werkzoekend.

De opbouw van het landelijke panel is redelijk vergelijkbaar met dat van Gelderland-Zuid: 59% vrouw, 22% in de leeftijd van 17 tot 40 jaar, 58% had een hoog opleidingsniveau en 5% is niet geboren in Nederland.

De resultaten van het onderzoek zijn niet zomaar te vertalen naar de totale bevolking van onze regio. Ze geven wel een indicatie. Deze panelstudie wordt in mei en juni 2020 elke twee of drie weken herhaald. De GGD zal de uitkomsten voor regio Gelderland-Zuid na iedere landelijke ronde kort publiceren.

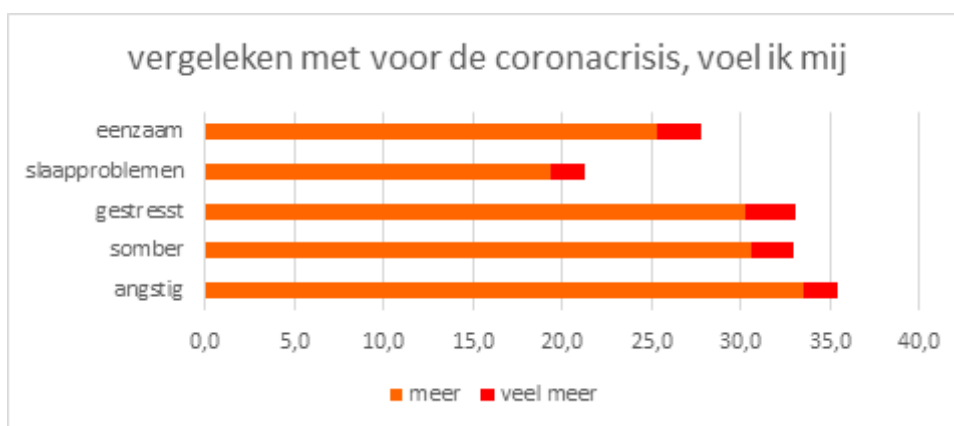
WELBEVINDEN EN LEEFSTIJL

De overheidsmaatregelen tegen verspreiding van het virus zijn van invloed op onze gezondheid.

Meer mensen angstig, somber en gestresst

Het grootste deel van de respondenten (86%) vindt de eigen gezondheid over het algemeen (zeer) goed, 1% vindt deze slecht. Bijna een kwart behoort tot de risicogroep voor Corona.

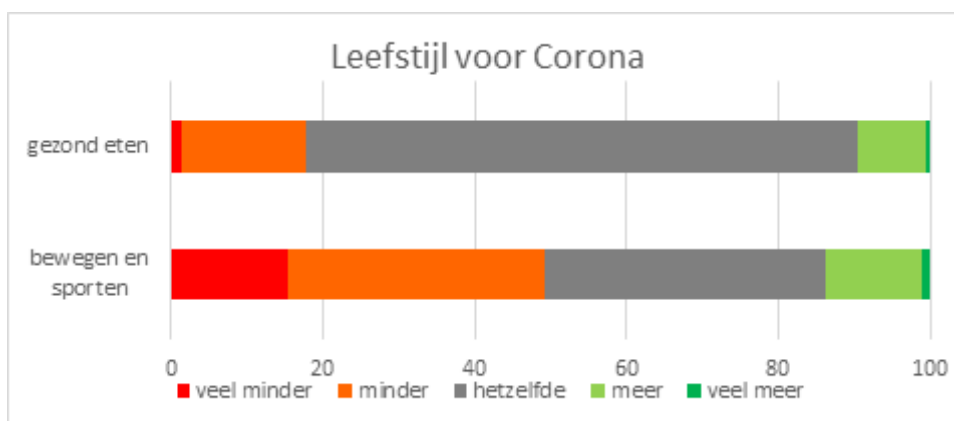
Ongeveer een op de drie respondenten geeft aan nu (veel) angstiger, somberder en/of gestresster te zijn dan voor de coronacrisis. Ook heeft ruim een op de vijf meer problemen met slapen. Ruim een op de vier voelt zich (veel) meer eenzaam. Opvalt dat 15% aangeeft minder gestresst te zijn. En 5% is minder somber, angstig en/of heeft minder slaapproblemen. Twee procent is minder eenzaam dan voor de coronacrisis.

Figuur 1. Welbevinden in vergelijking met periode vóór de coronamaatregelen

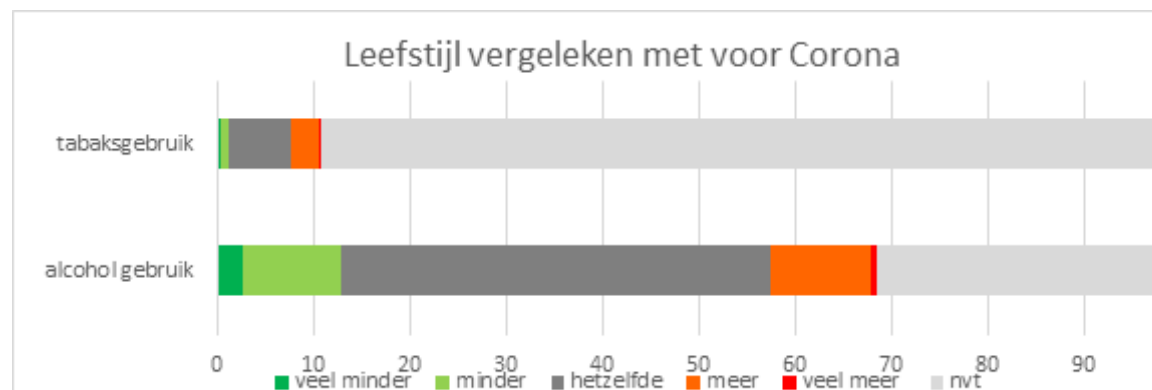
Veel minder sport en bewegen

De helft van de deelnemers aan het panel (49%) is sinds de lockdown (veel) minder gaan bewegen (in NL 53%). Van de rokers is bijna 1 op de 3 meer gaan roken.

Figuur 2: Eten en sporten in vergelijking met periode vóór de coronamaatregelen

Bij de meesten is er geen verschil in alcoholgebruik: 32% drinkt niet, 45% drinkt evenveel als voor de coronacrisis. De groep die meer is gaan drinken is ongeveer even groot als de groep die minder is gaan drinken. Bijna een op de vijf (18%) zegt minder gezond te eten.

Figuur 3: Gebruik alcohol en tabak in vergelijking met periode voor de coronamaatregelen

Tabel: Welbevinden en leefstijl. Cijfers in procenten (%).

Psychosociale klachten	Nederland	Gelderland-Zuid
Angstig (veel) meer	37	35
Somber (veel) meer	33	33
Gestrest (veel) meer	32	33
Slaapproblemen (veel) meer	20	21
Eenzaamheid (veel) meer	29	28
Leefstijl		
Sporten en bewegen (veel) minder	53	49
Gezond eten (veel) minder	16	18
Genotmiddelen		
Alcoholgebruik (veel) meer	15	16
Tabaksgebruik (veel) meer	28	30

OPVOLGEN VAN DE GEDRAGSMAATREGELLEN

De gedragsregels moeten er voor zorgen dat tijdens contacten met anderen het coronavirus niet wordt overgedragen. Hoe denken mensen over de regels? En wat doet dat met hun motivatie om de regels te blijven volgen.

Compliance is hoog

Bijna niemand geeft nog een hand. Bezoek ontvangen van meer dan 3 personen doet bijna niemand. Ook de adviezen om niet op bezoek te gaan bij een iemand met kwetsbare gezondheid of een 70-plusser worden door ruim 80% van de mensen opgevolgd. De cijfers voor regio Gelderland-Zuid wijken niet of nauwelijks af van de landelijke cijfers.

Tabel: Houden aan gedragsmaatregelen. Cijfers in procenten (%).

In de afgelopen week voldaan aan adviezen:	Nederland	Gelderland-Zuid
Regelmatig handen wassen (≥ 11 keer per dag)	42	42
Nauwkeurig handen wassen (minimaal 20 seconden)	61	60
Gebruik papieren zakdoekjes	78	78
Hoesten/niezen in de elleboog	71	73
Geen handen schudden	99	99
1,5 meter afstand houden in een groep van 4 of meer	60	64
Niet meer dan 3 mensen op bezoek	92	93
Niet op bezoek bij iemand van 70 jaar of ouder	84	83
Niet op bezoek bij iemand met een kwetsbare gezondheid	90	89

Handen wassen

Van 6 situaties genoemd in de vragenlijst worden de handen het minst vaak gewassen voor het naar buiten gaan (27%). De meeste mensen (maar niet allemaal) wassen meestal of altijd de handen na toiletbezoek (89%).

Tabel: Handen wassen. Cijfers in procenten (%)

Meestal of altijd handen wassen:	Nederland	Gelderland-Zuid
Voordat u naar buiten ging	27	27
Als u weer thuis kwam	70	66
Als u bij iemand op bezoek ging	36	34
Voordat u ging eten	58	59
Na toiletbezoek	88	89
Na het snuiten van uw neus	47	46

1,5 m afstand houden

Bij buitenshuis werken en boodschappen doen komt het het vaakst voor dat anderen zich niet aan de 1,5 metermaatregel houden. In de meeste situaties lukt het in Gelderland-Zuid beter om afstand te houden.

Tabel: Afstand houden. Cijfers in procenten (%).

Mensen kwamen (heel) vaak dichterbij dan 1,5 meter, de laatste keer in de afgelopen week dat u:	Nederland	Gelderland-Zuid
buitenshuis ging werken	20	21
boodschappen ging doen	12	10
vrienden of familie bezocht	8	5
de hond uitliet of met de kids ging buitenspelen	3	3
een frisse neus ging halen of buiten ging sporten	3	2
voor iemand ging zorgen	6	7
naar de dokter of apotheek ging	3	2
bezoek thuis heeft ontvangen	6	4

Adviezen zijn effectief tegen verspreiding coronavirus

In Gelderland-Zuid vinden meer mensen dat de adviezen (heel) veel helpen tegen verspreiding van het virus. Thuisblijven bij verkoudheid en geen handen schudden krijgen de hoogste scores. Driekwart vindt dat hoesten en niezen in de elleboog helpt.

Tabel: Effectiviteit van de adviezen. Cijfers in procenten (%).

geeft aan dat adviezen (heel) veel helpen tegen de verspreiding van het coronavirus:	Nederland	Gelderland-Zuid
20 seconden handen wassen	78	79
hoesten/niesen in de elleboog	74	75
gebruik papieren zakdoekjes	79	80
geen handen schudden	90	91
1.5 meter afstand houden	83	87
zoveel mogelijk thuis blijven	84	85
thuisblijven bij verkoudheid	89	91
niet op bezoek bij 70-plussers	82	83
zo min mogelijk bezoek ontvangen	77	79
alleen noodzakelijk naar het buitenland	87	89

Draagvlak voor adviezen hoog

Het draagvlak voor de verschillende maatregelen van de overheid is in de 1e meting (eind april) hoog. Het varieert van ruim driekwart voor 'niet op bezoek bij 70-plussers' tot 94% voor 'hoesten/niezen in elleboog'.

Het draagvlak voor de meeste maatregelen blijft hoog, ook als deze nog 6 weken of 6 maanden gaan duren. De maatregel waar men het minst achter staat tot eind oktober is 'blijf zoveel mogelijk thuis', gevolgd door 'ontvang zo min mogelijk bezoek' én 'niet op bezoek bij 70-plussers'. Tweederde ziet het belang om nog 6 maanden 1,5 m afstand te houden.

Tabel: Draagvlak voor maatregelen, nu en in de komende tijd. Cijfers in procenten (%).

	tot 28 april		tot half juni		tot eind oktober	
	Ned.	G-Z	Ned.	GZ	Ned.	GZ
20 seconden handen wassen	92	92	92	92	88	89
hoesten/niezen in de elleboog	93	94	94	94	91	91
gebruik papieren zakdoekjes	88	88	91	90	88	87
geen handen schudden	87	88	90	92	82	86
1.5 meter afstand houden	93	94	85	86	65	66
zoveel mogelijk thuis blijven	80	83	65	67	40	39
thuisblijven bij verkoudheid	87	89	86	87	75	76
niet op bezoek bij 70-plussers	77	77	70	70	48	49
zo min mogelijk bezoek ontvangen	83	83	69	68	46	44
alleen noodzakelijke reizen naar het buitenland	86	88	81	84	65	69

Is er vertrouwen in de aanpak van de overheid?

Over het algemeen is er veel vertrouwen in de aanpak van de overheid; slechts 4% heeft hierin (helemaal) geen vertrouwen. Ook zegt maar 6% dat het Nederlandse beleid (veel) slechter is dat dan van andere landen. Negatief in gesprekken met anderen over de Nederlandse aanpak is 7%. Respondenten in Gelderland-Zuid zijn iets minder vaak negatief dan landelijk het geval is en vaker positief (65%). Landelijk zijn bij 59% de gesprekken positief.

Tabel: Houding ten opzichte van overheidsbeleid. Cijfers in procenten (%)

Deelnemer geeft aan (zeer) negatief te zijn over:	Nederland	Gelderland-Zuid
Vertrouwen in aanpak overheid	6	4
Sentiment in gesprekken met anderen	10	7
Nederlands beleid om coronavirus onder controle te houden ten opzichte van beleid van andere landen	8	6

Minderheid denkt corona te krijgen

Net als landelijk vindt 17% vindt het (zeer) waarschijnlijk om zelf besmet te raken met het coronavirus.

Als mensen besmet zouden raken dan vindt 45% dit ernstig (in Nederland 50%). Ruim de helft acht het (zeer) waarschijnlijk om het virus aan anderen door te geven als ze besmet zouden zijn (55% vs 52% in Nederland). Bijna iedereen (90%) zou het (heel) erg vinden het virus door te geven aan iemand anders.

Tabel: Kans en ernst besmetting. Cijfers in procenten (%)

Inschatting (zeer) waarschijnlijk	Nederland	Gelderland-Zuid
Zelf besmet raken	17	17
Anderen besmetten	52	55
Ernst (heel) erg		
Zelf besmet raken	50	45
Anderen besmetten	90	90

Coronabesmettingen?

Op de vraag 'Denkt u dat u besmet bent of besmet bent geweest met het Coronavirus?' antwoordt één op de vijf 'weet ik niet', 10% is besmet, maar dit is niet bevestigd met een test. Een procent weet uit een test dat ze niet besmet zijn. De grootste groep (68%) denkt niet besmet te zijn (is niet getest). Het aantal mensen dat besmet denkt te zijn is in Nederland vergelijkbaar met dat in Gelderland-Zuid.

Bijna een kwart van de respondenten (22%) kent een positief geteste persoon met corona en 20% kent een corona besmette persoon, maar dit is niet bevestigd met een test. Bij 11% is de (bevestigde en/of onbevestigde) besmette persoon een gezinslid of lid van het huishouden. Respondenten in Nederland kennen minder positief geteste personen (17%) en ook minder niet-bevestigde coronabesmette personen (17%).

Colofon

GGD Gelderland-Zuid, team Gezonde Kennis, mei 2020

Contact

onderzoek@ggdgelderlandzuid.nl